

Marianne Hald

Hand eczema - severity and medical attendance in relation to prognosis

Resumé

Håndeksem er almindeligt forekommende og har ofte et kronisk forløb. Patientens praktiserende læge vil normalt instituere den primære behandling og give generel rådgivning. Diagnostisk udredning hos en dermatologisk speciallæge gør det muligt, at rådgive patienten om, hvilke specifikke miljømæssige eksponeringer de skal undgå. Formålet med denne afhandling var: a) at undersøge i hvilken udstrækning personer med håndeksem har konsulteret deres praktiserende læge og en dermatologisk speciallæge b) at beskrive de kliniske ændringer fra første besøg hos en hudlæge og igen efter 6 måneder og definere faktorer med betydning for sværhedsgraden og en dårlig prognose c) at kortlægge processen, i et tidsmæssigt perspektiv, fra debut af håndeksemet til patienten opsøger sin egen læge (patient-forsinkelse) og til vedkommende undersøges af dermatologisk speciallæge (system-forsinkelse) d) at undersøge om tidsforløbet har en prognostisk betydning.

Afhandlingen er baseret på resultaterne fra to separate epidemiologiske undersøgelser. Desuden indgår et valideringsstudie af en fotografisk guide, der anvendes til selv vurderet sværhedsgrad af håndeksem og som blev anvendt i de to øvrige studier.

Det første studie var en populationsbaseret spørgeskemaundersøgelse initialt baseret på 6000 voksne personer. Etårs prævalensen af håndeksem blev estimeret til 14 % i befolkningen. Heriblandt havde 67,4 % på et tidspunkt været hos egen læge, mens 43,6 % havde været hos en dermatolog. Blandt de personer, som aldrig havde søgt læge vurderede flertallet, ud fra den fotografiske guide, at de kun havde haft milde symptomer. Blandt dem, som søgte lægehjælp blev 35 % aldrig henvist videre til dermatolog, hvilket også inkluderede personer med betydelige kliniske forandringer. Vi fandt således, at det at søge læge afhænger af hånd eksemets sværhedsgrad. En del henvises ikke til en dermatolog, trods mere udtalte symptomer. Dette kan have konsekvenser for prognosen af håndeksemet.

Hovedstudiet var en multicenterundersøgelse med bidrag fra i alt ni dermatologiske klinikker fordelt geografisk i Danmark. I perioden januar 2006 til udgangen af februar 2007 blev i alt 799 patienter, nyhenvist med håndeksem, inkluderet i studiet. Undersøgelsen var designet som et opfølgende studie, hvor sværhedsgraden af håndeksemet blev vurderet klinisk ved indgangen i studiet samt igen seks måneder senere. Tilsvarende angav patienterne en selv vurderet sværhedsgrad af eksemet ved hjælp af en fotografiske guide og supplerende information blev indhentet via spørgeskemaer. Ved indgangen i studiet rapporterede 60,3 % af patienterne moderat til meget svært eksem, mens 33,1 % havde mildt eksem og 6,6 % ikke havde aktuelle symptomer. Ved den kliniske undersøgelse var svært håndeksem relateret til stigende alder, atopisk eksem og kontaktallergi. Ved den opfølgende undersøgelse havde 60,4 % af patienterne en klinisk målbar bedring af deres håndeksem. I alt 22,9 % af patienterne var blevet raske. En socioøkonomisk stratificering viste, at ufaglærte havde den dårligste prognose.

De patienter, som havde konsulteret en dermatolog for første gang nogensinde pga. håndeksem, havde en median patient-forsinkelse på tre måneder. Median system-

forsinkelsen var ligeledes tre måneder. Undersøgelsen viste, at en dårlig prognose var associeret til en længere patientforsinkelse. Systemforsinkelsen var ikke signifikant associeret til en dårligere prognose. Dog viste resultaterne, at patienter uden systemforsinkelse havde den bedste prognose evalueret efter opfølgningsperiodens afslutning. Modsvarende havde patienter, der måtte vente over et år den dårligste prognose. Det kan således konkluderes, at mange patienter er forholdsvis længe undervejs i sundhedssystemet, hvilket synes associeret med en ringere prognose.